

KYLMÄ SOTA

KPL 12

- Mikä on rautaesirippu?

Euroopassa ollut kuvitteellinen raja, joka jakoi sen länteen ja itään.

- Mitkä olivat kylmän sodan syyt?

- 2. maailmansodan jälkeen USA:n ja NL:n välille tuli erimielisyyksiä
- Saksa jaettiin Itä- ja Länsi-Saksaan, Eurooppa jakautui kahtia: demokraattiseen Länsi-Eurooppaan ja kommunistiseen Itä-Eurooppaan (Neuvostoliitto, Bulgaria, Itä-Saksa, Puola, Romania, Tšekkoslovakia, Unkari ja Baltian maat)
- kommunismi = poliittinen aate, jonka tavoitteena oli tasa-arvoinen yhteiskunta; valtio otti maat ja tehtaot haltuunsa eivätkä kansalaiset saaneet vaikuttaa päätöksentekoon
- Itä-Euroopassa pelättiin lännen hyökkäystä ja Länsi-Euroopassa idän hyökkäystä

- Miten NL ja USA kilpailivat maailman herruudesta?

- kilpailtiin talousasioissa, asevarustelussa, ydinaseiden kehittämisessä, perustettiin omia talousliittoja ja sotilasliittoja
- ”kauhun tasapaino” Länsi- ja Itä-Euroopan välillä – kumpikaan osapuoli ei halunnut tehdä ydinasehyökkäystä, sillä kumpikin osapuoli tiesi, että se olisi koko maailmalle täydellinen tuho

- Miten avaruuden valloituskilpailu eteni?

→ avaruuden valloitus (NL → Laika-koira ja Juri Gagarin, USA → ensimmäinen ihminen kuussa)

KPL 13

- Mitä Saksalle tapahtui?

- Saksa jakautui kahdeksi valtioksi 1949 (Itä-Saksa ja Länsi-Saksa)
- Länsi-Saksa oli demokraattinen ja Yhdysvaltojen tukema
- Itä-Saksa Neuvostoliiton tukema, huonommat olot

- Mitä Berliinille tapahtui?

- jaettiin neljään miehitysvyöhykkeeseen (NL, USA, Ranska ja Iso-Britannia)
- itä- ja länsiosan välille rakennettiin muuri

- Miksi Berliinin muuri rakennettiin?

- Etteivät oloihinsa tyytymättömät itäsaksalaiset päässeet siirtymään länteen, jossa olot olivat paremmat

- Korean sodan syyt ja seuraukset?

- Kiinasta tuli kommunistinen valtio 1949
- 2. maailmansodan jälkeen NL miehitti Pohjois-Korean, USA Etelä-Korean
- Pohjois-Korea halusi vallata koko Korean, Etelä-Korea itsenäistyi
→ sota 1950-1953
- sodan jälkeen Koreoiden välit edelleen vihamieliset
- Pohjois-Korea suljettu kommunistinen valtio, johtajana diktaattori Kim Jong-Un

- Kuuban kriisin syyt ja seuraukset?

- NL alkoi rakentaa ohjusasemia Kuubaan, USAn naapuriin
- USA määräsi Kuuban merisaartoon
- neuvottelut pelastivat tilanteen eikä sotaa syttynyt
- alkoi liennetyksen aikakausi, kun USA ja NL yrittivät elää rauhassa yhdessä

- Vietnamin sodan syyt, tapahtumat ja seuraukset?

- Vietnam jaettiin kahtia Ranskan siirtomaavallan jälkeen 1950-luvun alussa
- Pohjois-Vietnamia tuki Kiina, Etelä-Vietnamia tuki Yhdysvallat
- Vietkong = Vietnamin kommunistinen sissijärjestö
- USA käytti sodassa massapommituksia ja kasvimyrkkyjä
- Vietnamin sota oli ensimmäinen TV-sota
- USA:n kansalaiset sotaa vastaan
- USA vetäytyi Vietnamista – hävisi sodan
- Vietnamin sota oli kylmän sodan tuhoisin konflikti

- Afganistanin sodan syyt ja seuraukset?

- 1979 NL lähetti joukkoja tukemaan hallitusta
- USA luuli, että NL haluaa laajentaa alueita ja alkoi tukea sissijoukkoja
- pitkä sissisota, NL vetäytyi 1989
- tilanne Afganistanissa edelleen rauhaton

KPL 14

- Millaista oli elämä Neuvostoliitossa kylmän sodan aikana?

- kommunistinen valtio
- suunnitelmatalous → virkamiehet päättivät mitä tehtaissa valmistetaan ja kuinka paljon
- rahat menivät armeijalle ja asevarusteluun -> ihmisillä pulaa kaikista kulutustavaroista (esim. ruoka)
- ylin valta kommunistisella puolueella
- kansalaisia seurattiin tarkasti, liikkumista rajoitettiin ja rikkeistä rangaistiin ankarasti
- ei viihde, eikä elokuvateollisuutta → kansalaiset salakatselivat ja salakuuntelivat esim. USAlaisia leffoja

- Mitä tarkoitti kommunismi?

- kommunismi= poliittinen aate, jonka tavoitteena tasa-arvo, valtio otti tehtaات ja maat haltuunsa

- Millaista oli elämä USA:ssa kylmän sodan aikana?

- Amerikkalainen unelma (The American Dream) = ryysyläisestä miljonääriksi → jokaisella on mahdollisuus rikastua kovalla työnteolla
- kulutusyhteiskunta = ihmisillä oli rahaa erilaisiin hyödykkeisiin (elokuvat, kodinkoneet, Coca-cola jne...)
- rikkaiden ja köyhien välinen ero oli suuri
- kommunistisen puolueen toimintaa ei sallittu
- kaikilla ei ollut kansalaisoikeuksia (intiaanit, tummaihoiset)
- paljon viihdeteollisuutta (musiikki, elokuvat, TV-sarjat), jossa käsiteltiin kylmän sodan asioita

- Mitä tarkoitetaan käsitteillä demokratia ja kapitalismi?

- demokratia on valtiomuoto, jossa kansalaisilla on oikeus osallistua päätöksentekoon asettumalla ehdokkaaksi ja äänestämällä vaaleissa
- kapitalismi tarkoittaa markkinataloutta, eli talousjärjestelmää, jossa yksityiset ihmiset omistavat yrityksiä ja tehtaita ja saavat voitot yritystoiminnastaan

- Miten kylmä sota näkyi urheilussa?

- urheilussa voittojen katsottiin tarkoittavan aatteen (demokratia/kommunismi) paremmuutta, ei urheilijan paremmuutta
- USA ja Neuvostoliitto eivät osallistuneet toistensa järjestämiin olympialaisiin
- dopingin käyttö lisääntyi

KPL 15

- Mitä USA:ssa tapahtui Ronald Reaganin presidentiksi tulon jälkeen?

- Kuuban kriisin jälkeinen liennytyksen aika päättyi 1970-luvun lopussa
- sovittu ydinaseiden vähentäminen ei onnistunut

- USA:n uusi presidentti Ronald Reagan vihasi Neuvostoliittoa ja halusi kasvattaa USA:n asevoimia → Tähtien sota-ohjelma

- **Miten Neuvostoliiton uusi johtaja Mihail Gorbatsov alkoi uudistaa maata?**

- Neuvostoliiton johtoon valittiin Mihail Gorbatsov vuonna 1985 → alkoi talousjärjestelmän uudistaminen ja sanavapauden lisääminen

- **Mitä Itä-Euroopassa tapahtui 1989 alkaen ja miksi?**

- myös muut Itä-Euroopan maat alkoivat vaatia uudistuksia → useat kansandemokratiat alkoivat luopua sosialismista yksi toisensa jälkeen

- **Mitä Saksassa tapahtui 1989 ja 1990?**

- marraskuussa 1989 Berliinin muuri murtui ja ihmiset saivat vapauden liikkua Itä- ja Länsi-Saksan välillä

- Itä- ja Länsi-Saksa yhdistyivät Saksaksi vuonna 1990

- **Miksi Neuvostoliitto romahti ja mitä siitä seurasi?**

- Neuvostoliitossa tehdyt uudistukset eivät auttaneet maan talouden tilannetta tarpeeksi → Tsernobylin ydinvoimalaonnettomuus sekä teollisuustuotannon romahtaminen johtivat siihen, että kansalta loppui ruoka ja se alkoi olla todella tyytymätön oloihinsa

- Latvia ja Liettua itsenäistyivät 1990 ja Viro vuonna 1991 → Neuvostoliitossa yritettiin vallankaappausta, joka lopulta kukistui

- tämän seurauksena Neuvostoliitto hajosi ja kylmä sota päättyi

- Neuvostoliiton alueesta syntyi 15 uutta valtiota, joista yksi on Venäjä

- **Miksi Euroopan unioni perustettiin?**

- kylmän sodan päätöksen jälkeen Euroopan yhdistäjäksi syntyi Euroopan yhteisö, josta tuli myöhemmin Euroopan Unioni eli EU

- haluttiin estää sodat Euroopassa taloudellisen yhteistyön avulla

- Kuuban kriisin jälkeinen liennetyksen aika päättyi 1970-luvun lopussa

- sovittu ydinaseiden vähentäminen ei onnistunut

- USA:n uusi presidentti Ronald Reagan vihasi Neuvostoliittoa ja halusi kasvattaa USA:n asevoimia → Tähtien sota-ohjelma